

УДК 336.71

МЕТОДИКА GAP МЕНЕДЖМЕНТУ В ОЦІНЦІ РИЗИКУ ЗМІНИ ПРОЦЕНТНИХ СТАВОК В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Н. М. Думенко, аспірант, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, n.dumenko@univ.kiev.ua

Методологія дослідження. Методологія дослідження ґрунтується на застосуванні загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, що включають: наукову абстракцію, узагальнення та логічний аналіз, які дозволили визначити вплив ризику зміни процентних ставок на банківську установу; системний підхід – для оцінки ризиковості світового банківського сектору та виявлення чутливості банківської системи до досліджуваного ризику. У ході дослідження використовувалися також прийоми статистичного аналізу для розрахунку індикаторів ризику зміни процентних ставок.

Результати. На основі аналізу системи ризик-менеджменту світового банківського сектору виявлено, що одним із найбільш важливих ризиків для банку є ризик зміни процентних ставок.

Показано джерела виникнення ризику та здійснено його класифікацію. Проаналізовано вплив ризику на статті балансу, рівень доходів та економічну вартість банку. Ступінь та характер впливу ризику підтверджує важливість ефективного ним управління для забезпечення надійності банку.

Виокремлено основні принципи, яких варто дотримуватися у процесі управління ризиком зміни процентних ставок.

Проведено аналіз чутливості банківської системи України до ризику та встановлено, що за досліджуваний період українським банкам вдавалось досягати відповідності між видом GAP та прогнозом зміни напряму, швидкості й рівня відсоткових ставок та утримувати ризик зміни процентної ставки на прийнятному рівні.

Новизна. Здійснено аналіз ризику зміни процентних ставок на рівні банківської системи України на основі методики GAP менеджменту, що дозволило оцінити ситуацію з управлінням даним ризиком в цілому на макрорівні.

Практична значущість. Проаналізовано динаміку індикаторів ризику зміни процентних ставок українських банків у 2002–2013 роках, що дає можливість оцінити якість ризик-менеджменту банків, виявити тенденції та окреслити напрями подальших досліджень.

Ключові слова: банківська система, ризик зміни процентних ставок, управління ризиком, GAP менеджмент, чиста процентна маржа, індекс відсоткового ризику

Література

1. Lascelles D. Banking Banana Skins 2012. The system in peril. – Centre for the Study of Financial Innovation (CSFI), February 2012.
2. Міщенко В. І. Банківський нагляд : підручник. / В. І. Міщенко, С. В. Науменкова – К. : Центр наукових досліджень, Університет банківської справи НБУ, 2011. – 498 с.
Mishchenko V. *Bankivskii nagliad: pidruchnyk*. [Banking Supervision] / V. Mishchenko, S. Naumenkova – K. : Tsentr naukovykh doslidzhen, Universytet bankivskoi spravy NBU, 2011. – 498 p.
3. Про схвалення методичних рекомендацій щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту у банках України від 02.08.2004 №361. – (Нормативний документ НБУ. Постанова Правління).
Pro shvalennia metodychnykh rekomendatsiy shchodo organizatsii ta funktsionuvannia system ryzyk-menedzhmentu u bankakh Ukrainy [Guidelines for the organization and functioning of the systems of risk management in banks in Ukraine] 02.08.2004 №361. – (Normatyvnyi document NBU. Postanova Pravlinnia).
4. Basel Committee on Banking Supervision. Principles for the Management and Supervision of Interest Rate Risk. Bank for International Settlements, Basel, Switzerland, July 2004, p. 3–4.
5. Васильченко З. М. Комерційні банки : реструктуризація та реорганізація. – Монографія. – К. : Кондор, 2004. – 528 с.
Vasylchenko Z. *Komertsiyini banky: restrukturyzatsiia ta reorganizatsiia* [Commercial Banks: Restructuring and reorganization] – Monografiia. – K. : Kondor, 2004. – 528 p.
6. Lileikiene A., Likus A. Analysis of Change Effect in the Market Interest Rate on Net Interest Income of Commercial Banks. *Inzhnerine Ekonomika–Engineering Economics*, 2011, 22(3), 241–254
7. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку: Підручник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : КНЕУ, 2004. – 468 с.
Prymostka L. *Finansovyi menedzhment u banku* [Financial management in a bank]: Pidruchnyk. – 2-ge vyd., dop. i pererob. – K. : KNEU, 2004. – 468 p.
8. Версаль Н. І. Основи банківського менеджменту : практикум : навч. пос. / Н. І. Версаль. – К. : Фітосоціоцентр, 2013. – 184 с.
Versal N. *Osnovy bankivskogo menedzhmentu* [Basics of banking management]: practyikum: navch. posib. / N. Versal. – K. : Fitosotsiotsentr, 2013. – 184 p.
9. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс] : Національний банк України : офіційний сайт. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.
Osnovni pokaznyky diialnosti bankiv Ukrainy [Main indicators of banks in Ukraine] – [Elektronniy resurs]: Natsionalniy bank Ukrainy : ofitsiyniy sait. – Rezhym dostupu: www.bank.gov.ua